

A vendégforgalom szociális vonatkozásai

ELŐADTA GRÓF SZÉCHENYI KÁROLY

A nyaralás és üdülés széles rétegeket érintő probléma, közérdeket képez és fontossága napról-napra nő. Nem közömbös az általános magyar érdek szempontjából, de népegészségügyi szempontból sem, hogy a mai élet hajszájában kifáradt és a nagyváros körengetégebe bezárt tisztviselő munkateljesítményét és munkabírását fokozza azáltal, hogy magát kipiheni és regenerált idegekkel vegye fel az igazán megérdemelt pihenés után munkáját. Igazi pihenőt csak az élvezhet, aki megteheti, hogy a megszokott környezetből magát kiragadva – ha csak egy-két hétre is – szabad levegőt szívhasson és a természet idegnyugtató csendjét felkeresheti.

Az évek óta fennálló nehéz gazdasági helyzet folytán a társadalom csekély töredéke engedhette ezt meg magának. Ez a csekély töredék is nagyrészen a külföldi üdülőhelyeket kereste fel és arra kevesen gondoltak, hogy még csonka hazánkban is számos kitűnő nyaralási és üdülési lehetőség van. Ennek felismerése adta meg a gondolatot az Országos Magyar Vendégforgalmi Szövetség megalapítására.

Ezeket az érveket alátámasztja a kormányzat mai álláspontja is. Ezeknek felismerése vezette Bornemisza Géza kereskedelem- és iparügyi minisztert is, amikor szociális érzékére hallgatva rendezte a szabadságok kérdését. Ez a rendelet is megerősíti azt a tényt, hogy mennyire fontos a hazai nyaralás és üdülés gondolatának kifejlesztése. Ha elvitathatatlan is az eszme értéke, az ereje megtörik néha minden igyekezet dacára az előfeltételeknek és eszközöknek hiányában. Ha a szövetség működésének eredményeiből ebben az esetben ennek ellenkezőjére kell következtetnünk, akkor ez a kormány bölcs megértésének köszönhető, amellyel a szükséges eszközöket a szövetség rendelkezésére bocsátotta, örömmel állapíthatom meg, hogy kormányaink szociálpolitikai és nemzetgazdasági célkitűzéseibe szövetségünknek a törekvései szervesen beleilleszthetők voltak – és ebben a tényben őszinte megnyugvással és örömmel látva kormányunk nemes és korszerű törekvéseit, – egyben szövetségünk tevékenységének beigazolását és elismerését pillantom meg.

Az Országos Magyar Vendégforgalmi Szövetség már 5 éves múltat tekint vissza és az első években mint Országos Magyar Weekend Egyesület fejtette ki tevékenységét. Még 1932. decemberében az első közgyűlés alkalmából lefektettem munkatársaimmal a három vezérlő szempontot, amely gerince lett a mozgalom fejlődésének. Ez a három vezérlő elv a következő volt: 1. A hétvégi szünet általános biztosításának a rendezése. 2. A hazai nyaralás és hétvégi üdülés lehetőségeinek az ország egész területén való kiaknázása és megszervezése. 3. Tagjai részére minél előnyösebb feltételek biztosítása. Ennek a három vezérelvnek alapján dolgoztunk és dolgozunk ma is munkatársaimmal együtt és lelkesedéssel, jóhiszemű ügyszeretettel és a gondolatba vetett hittel igyekszünk az ideális célkitűzéseket minél eredményesebben megvalósítani.

A szövetség elsősorban a hétfégi szünet általános és intézményes biztosítását igyekezett elérni. Az illetékes hivatalokhoz intézett beadványok meghozták az eredményt, amennyiben kezdeményezésünkre az állami hivatalok nagyrésztében úgy a vidéken, mint Budapesten, valamint Budapest székesfővárosnál a hétfégi szünetet el is rendelték. Nehezebb volt a helyzet a hétfégi szünetnek különböző, az egyes foglalkozási ágazatok szerinti biztosításánál. Bár számos ily irányú ankétot hívtunk össze, a kereskedelem és ipari körökben a hétfégi szünetet intézményesen mégsem lehetett keresztülvinni, mert például a kereskedelem némely ágazatának érdekeit nem lehetett összeegyeztetni ezzel a közegészségügyileg oly fontos problémával. Végül be kellett látnunk, hogy a kereskedelem hétfégi szünetét kevésbé rendeleti úton, mint inkább szívós társadalmi szervezkedéssel lehet megvalósítani, az érdekeltek szervezeteinek bevonásával.

Mint érdekességet megemlítem, hogy annak idején a legnagyobb ipari és kereskedelmi vállalatokhoz kérdőíveket intéztünk, amelyben megkérdeztük, milyen módok szerint volna a hétfégi szünet bevezethető és a beérkezett 104 válaszból kitűnt, hogy a legtöbb iparvállalat a hétfégi szünetet nemcsak hajlandó azonnal bevezetni, hanem már be is vezették és alig akadt 5-6, amelyik mereven elzárkózott a gondolattól.

A hétfégi szünet problémája igen széles rétegeket érdekel és szövetségünk változatlanul törekszik arra, hogy ezt a kérdést felszínen tartva valamely formában kielégítő megoldást találjon. Nem elegendő ugyanis, hogy a dolgozó társadalom csak rövid szabadságideje alatt találjon módot arra, hogy pihenessen, hanem a munkabíráshoz és a munkateljesítmény fokozásához elengedhetetlenül fontos az, hogy a hétfégén is megfelelő pihenéshez jusson. A hétfégi szünet csak abban az esetben hozza meg a kívánatos eredményeket, ha azt minél szélesebb rétegek, tehát a szerényebb anyagi körülmények között élők is igénybevehetik. Szüksége mutatkozott tehát annak, hogy kiterjesszük tevékenységünket az irányban is, miszerint úgy ellátás, mint utazás tekintetében megfelelő kedvezmények nyújtásával a hétfégi szünet élvezése minél kevesebbe kerüljön. Ezt a célt részben sikerült is elérnünk, egyrészt a MÁV megértő támogatása folytán, melyhez azután az összes egyéb közlekedési vállalatok is csatlakoztak, másrészt pedig az e célra alkalmas helyek jegyzőinek és a lakosságnak támogatásával.

A hétfégi szünet kultiválásával kapcsolatosan megkezdtük az üdülésre alkalmas helyek felkutatását. Eleinte főleg a pestkörnyéki helyekre fektettük a fősúlyt, később azonban megfelelő kérdőívek szétküldése által egyre több és több, már távolabbi hely is számításba jött. Az üdülésre alkalmas helyek erős igénybevétele és növekedő száma termelte ki azt az elgondolást, hogy a hétfégi üdüléssel kapcsolatosan megoldandó volna az általános hazai nyaralás kérdése is, illetve működésüket ki kellene terjesztenünk az ország egész területére és felkutatni mindazokat a helyeket, amelyek erre alkalmasak és fejlődőképeseek.

Elgondolásunk egyrésztől az volt, hogy olyan nyaralási lehetőségeket teremtsünk, amelyek olcsóságuk folytán alkalmasak arra, hogy a szerényebb anyagi körülmények között élő és szerényebb igényekkel rendelkező társadalmi rétegek felkeressék. Másrészt pedig az elgondolás az volt, hogy azt a sokmillió pengőt, amelyet nyaralásra külföldön a magyarok elköltöttek, legalább részben itthon tartsuk és azt az amúgyis nehéz anyagi körülményekkel küzdő vidéki lakossághoz juttassuk.

Soha nem vallottuk azt, hogy erőszakos eszközökkel kell meggátolni, hogy bárki, aki azt magának megengedheti, pihenőjét külföldön töltsse. Az eszközt, amellyel a külföldön elköltött milliiónak állandóan fokozódó hányadát a magyar vidékhez kívántuk juttatni,

a magyar községek megfelelő kulturális fejlesztésével, a nyaralásra alkalmas helyek megválasztásával, a vendéglátó eszmének a vidéki lakosság köztudatába vitelével és a mentől korrektebben és minél jobban lefolytatott és alkalmazott propagandában kerestük. Meggyőződésünk volt, hogy ebben a munkánkban számíthatunk a magyar társadalom hazaszeretetére, amely egyenlő verseny esetében már nem fog tudni a magyar érdekekről megfeledkezni.

Ezzel a szövetség részben szakított első célkitűzéseivel és feladatát kibővítve azonnal hozzálátott, hogy megfelelő szervezéssel a hazai nyaralásban rejlő szociális, gazdasági és kulturális lehetőségeket megoldja. Számos és nehéz akadályt kellett a szövetségnek leküzdenie és szívós munkát végeznie ahhoz, hogy azt az eredményt, amelyet később fogok itt ismertetni, elérhesse.

A hazai nyaralás eszméjének megvalósítását csupán, egyrészt a szövetség működésének az egész ország területére való kiterjesztése, másrészt pedig a nyaralásra alkalmas helyek megfelelő megszervezése és ezzel kapcsolatban a közigazgatás bevonása által lehetett elképzelni.

A szervezkedést a hagyományos magyar vendégszeretetre alapítottuk és az Ausztriában és Angliában oly jól bevált fizetővendég-rendszert vettük mintaképül. Jóleső érzéssel kell megállapítanom, hogy a magyar vendégszeretet nem hagyott cserben bennünket akkor, amikor a vendégszeretet tényét a szociális szempontok, az általános gazdasági és egyéni anyagi érdek szolgálatába akartuk állítani. A magyar községekben mindenütt szeretettel és megértéssel fogadták az újonnan megindított mozgalmat és igaz magyar érzéssel a vidéki lakosság mindent elkövetett, hogy céljainkat előmozdítsa és támogassa. De nemcsak a falu lakossága, hanem a közigazgatás is érdeklődéssel és jóindulatú segítséggel igyekezett kezünkre jární és bizvást elmondható, hogy az ő közreműködésük nélkül ezt a mozgalmat nem lehetett volna oly arányban fejleszteni, hogy tényleges eredményeket érjen el.

Röviden vázolólok, hogyan indítottuk meg szervező munkánkat, miképp terjesztettük ki működésünket az egész ország területére és mily módon sikerült ezt a mozgalmat aránylag rövid idő alatt számottevővé tenni.

A szövetség elsősorban megkereste valamennyi vármegye alispánját és kérte, hogy jelölje ki vármegyéje területén mindazokat a községeket, amelyeket nyaralásra és üdülésre alkalmasnak tart. Rövid időn belül megérkeztek az alispáni válaszok és kb. 450 magyar községet jelöltek ki e célra alkalmasaknak. Így módjában volt a szövetségnek a legmegfelelőbbek kiválasztása. E fontos adatok birtokában felkerestem Keresztes-Fischer Ferenc akkori belügyminisztert, válaszoltam neki a mozgalom célkitűzéseit és kértem, hogy nyújtson módot arra, hogy a mozgalmat egy értekezlet keretében ismertethessem a főispánok előtt, főképp azok előtt, akiknek vármegyéje e szempontból tekintetbe jöhet. A belügyminiszter kérésemnek helyt adott, a főispánok előtt a mozgalmat ismerttettem és megelégedésemre szolgált, hogy ők a mozgalomnak helyességét elismerték és megígérték, hogy azt vármegyéjük területén hathatósan támogatni fogják.

A hivatalos szerveknél a mozgalmat ily módon bevezetvén, elhatároztuk, hogy a fizetővendég-rendszer alapján egy mintavármegyét fogunk megszervezni; e célra Fejér vármegyét választottuk ki. A szövetség ügyvezetősége községről községre járt, mindenütt előadásokat tartott és igyekezett a falusi lakosságot a mozgalomnak, különösképpen pedig a mozgalom alapját képező fizetővendég-rendszernek megnyerni. A fejér vármegyei

szervezkedés kitűnően sikerült, igen sok gazdaember vállalkozott nyaralók befogadására s az alkalmas községekről pontos leírások készültek abból a célból, hogy az érdeklődő közönséget annakidején megfelelően tájékoztatni lehessen.

A szervezéssel kapcsolatban gondoskodás történt arról is, hogy a vármegyék területén is megfelelő képvisellete legyen a szövetségnek. E célból a beszerzésre kerülő vármegyék főispánjait felkértem, hogy nevezzenek meg egy urat, aki a szövetséget a vármegye területén képviselje. A főispánok kérésemnek eleget tettek és így állítottuk fel a szövetség vidéki szervezetét, éspedig minden vármegye területén egy osztályigazgatóságot szerveztünk, amely viszont gondoskodott, hogy a szövetség a nyaralásra alkalmas községekben képviselertet nyerjenek. Ilymódon sikerült elérni, hogy a nyaralásra alkalmas legkisebb községben is megfelelő szerv álljon szövetségünk rendelkezésére. A mintavármegye beszerzése után fokozatosan valamennyi vármegye területét beszerveztük, sőt a törvényhatósági városokban is osztályigazgatóságokat állítottunk fel.

Súlyt fektetett a szövetség a nyaralásra alkalmas községek beszerzésénél arra, hogy a vidéki lakosságot kellőleg felvilágosítsa és kioktassa a fizetővendég-rendszer előnyeire. Igyekeztünk előadások tartásával, valamint népi nyelven megírt, praktikus tanácsokat tartalmazó füzetek díjtalan terjesztésével megelőzni azt, hogy a leutazó nyaralókat túlzott csalódás érje. Ezirányú tevékenységünket lényegesen elősegítette, hogy a kultuskormány az iskolán kívüli népoktatás hatalmas szervezetével hathatósan kapcsolódott be a hazai nyaralás gondolatának minden irányú fejlesztésébe és megértő támogatásuk és kiváló szervezeteik folytán propaganda-előadásokkal és oktató iratainknak terjesztésével a hazai nyaralást a népoktatás körébe felvették.

Különös gondot fordítottunk a községek szervezésénél arra is, hogy a szövetség célkitűzéseiben rejlő szociális szempontok minél jobban érvényesüljenek. Értem ezalatt azt, hogy mindenütt igyekeztünk a lakás és ellátási költségeket olyan árnivóra hozni, hogy azt a legszerényebb anyagi körülmények között élők is meg tudják fizetni. A szövetség ezirányú elgondolása is sikerrel járt, mert sikerült a napi lakás és ellátási árat 2.5.-3.5 pengő között megállapítani.

A mozgalom gazdasági értéke két irányú. A falusi lakosság lakásának kiadásával, terményeinek értékesítésével és az ellátásnyújtás által egyenesen a fogyasztóhoz való juttatásával oly bevételi forráshoz jutott, mely készpénzbevétel eddig ismeretlen fogalom volt és egész újszerű jövedelemforrásnak bizonyult. Ez éppen azért nagyértékű, mert hiszen köztudomású, hogy a magyar gazdatársadalom csak csekély mértékben jut készpénzbevételhez. Ha számszerűleg vesszük az ilymódon befolyt jövedelmek nagyságát, nem lekicsinylendő az az összeg, amely a szóbanforgó községekben a vidéki lakossághoz jut, amint azt az eredmények ismertetésénél látni is fogjuk.

A mozgalom gazdasági értékét a nyaraló is élvezi. A nyaralók túlnyomó része nem tud nagy összegeket e célra tartalékolni és csak úgy tudja nyaralását megoldani, ha hivatalában előleget vesz fel és azt azután egy éven keresztül levonhatja. Elképzelhető már most, hogy mit jelent a szerény anyagi körülmények között élő osztálynak az, hogy olcsó pénzen oldhatja meg nyaralási problémáját és az előbb említett előleg összegét oly alacsonyra sikerül lenyomnia, hogy a levonást lényegesen könnyebben tudja elviselni.

A szövetség szociális ténykedése abban rejlik, hogy megteremtse az olcsó nyaralást, biztosítsa a megfelelő lakhatási viszonyokat és meggátolja a lakás és ellátási árak indokolatlan emelkedését, amely mindenkor mutatkozik a látogatottság emelkedése folytán.

Ezeket az indokolatlan áremeléseket a szövetség úgy igyekszik kiküszöbölni., hogy ezeket a helyeket kikapcsolja propagandájából. Természetesen a szövetség csak az indokolatlan áremelések ellen lép fel, amelyek a konjunktúra folytán állanak elő.

Kulturális és egészségügyi szempontból is nagyértékű a mozgalom. A beszervezett községekben értékes törekvésekkel és nyugateurópai szellemmel átítatott fejlődés indult meg. A sorozatát ismerem azoknak az eseteknek, amidőn a vendég és a vendéglátó gazda között értékes és a jövőre nézve is kiható baráti kapcsolat jött létre. Ezekben a községekben a lakosság átérzve az ehhez fűződő nagyfontosságú érdekét, igyekezett hozzájárulni a reá váró új feladatok által szabott kívánalmakhoz. A házak csinosítása, a házak tájának rendezése, a szobák bútorzatának tökéletesítése, a földes szobáknak fokozatos padlózása a szembeszökő eredményei a megindult fejlődésnek. Számos községben, ha egyelőre még nem is a legmodernebb, de megfelelően használható öntöző, illetve portalanító felszerelések beszerzése értékesen szolgálja az illető községek egészségügyi viszonyainak javulását.

A szövetség mindent elkövet azirányban, hogy a községeket a fejlődés terén minél messzebbmenőleg támogassa. Részletes tervezetet dolgozott ki a községfejlesztés érdekében és azt valamennyi beszervezett községnek megküldötte. De nemcsak ily irányban igyekezett a községek megfelelő fejlődését előmozdítani, hanem előterjesztésünkre a pénzügyi kormány lehetővé teszi, hogy a beszervezett községek fokozatosan 2-2.000 pengős segély összegben részesüljenek, amelyet nyaralási berendezkedésük tökéletesítésére kötelesek fordítani. A szövetség előterjesztésére tavaly 7, és az idén megint 7 község kapott ily támogatást, amelyből ezek a községek intézményesen tudták önmagukat fejleszteni, hogy az odairányuló és pihenni vágyó közönségnek jobban megfelelhessenek.

Ez a külső anyagi támogatás, amely tulajdonképpen összegszerűleg kevés volt, mégis az illető községekben ösztökélő hatással járt, és a lakosság megértése és áldozatkészsége folytán mindenütt háromszorosát, sőt négyszeresét fordították hasonló célú befektetésekre.

A községek ily irányú fejlődésével kapcsolatban a szövetség erőfeszítéseket tett tekintetben, hogy egy fokozódó virágkultusz induljon meg a beszervezett községekben és ösztökélten attól a készségtől, amelyet e téren a község vezetősége és a lakosság részéről tapasztalt, átfogó akciót indított, hogy részint az Országos Kertészeti Egyesület, részint a Magkereskedők Országos Egyesülete útján minden esztendőben fokozódó mennyiségű virágmag és díszcserje álljon a községek rendelkezésére. A nyaraló ugyanis, aki az évet a város környetegeiben tölti, egyenesen vágyik egy színpoltra, melyet elsősorban virág ad meg, de ettől eltekintve is a legprimitív kis parasztház bizonyos bájt nyer azáltal, ha minél több virág van az ablakokban és ha nem is angol kert, de gondozott és virágokkal beültetett udvar áll rendelkezésre.

A községek megszervezésének befejezése után hozzálátott a szövetség ahhoz, hogy a hazai nyaralás fellendítését praktikus vonatkozásokban is előmozdítsa, illetve, hogy a nagyközönségnek módot nyújtson, hogy a beszervezett községekről tudomást szerezzen és oda el is utazzon. Ennek a célnak szolgálatában elsősorban kataszterszerű feldolgozásban kiadta a beszervezett községek pontos leírását, az Utas Könyve címen. Ebben a közel 700 oldalas könyvben részletesen tájékoztatta a közönséget nemcsak a községek berendezkedéséről, hanem útmutatást nyújtott arra is, hogyan lehet ezeket a községeket megközelíteni, milyen lakásviszonyok vannak és mily irányárban kapható lakás és ellátás.

Ezenkívül plakátok útján hívtuk fel a közönség figyelmét, hogy a szövetség díjtalanul nyújt felvilágosítást központi irodája és vidéki szervei útján az itthon nyaralni szándékozók számára. Bár a hazai nyaralási propagandára a szövetségnek csekély anyagi erők állanak rendelkezésre, az 1935-ben megjelent első plakátok majdnem azt mondhatnám frappáns hatásúak voltak. Úgy a központi irodát, mint a vidéki szervezetet rendkívül sok érdeklődő kereste fel és ez a szám az évek folyamán egyre fokozódik, úgy, hogy az elmúlt évben a Budapest központi irodát és a vidéki szervezetet kb. 10.000 érdeklődő kereste fel.

Különösképpen szeretnék rámutatni, hogy ugyanakkor, amidőn a szövetség minden *tőle telhetően elkövetett, hogy hatalmas, fejlődő fővárosunk körengetébe zárt közönségének pihenési lehetőségét mentől jobban szolgálja, ugyanakkor különös gondot fordított arra is, hogy azoknak a vidékeknek lakosságának az érdeklődését felkeltse, amely vidékek fekvésüknél és helyzetüknél fogva önmaguk fizetővendég befogadására és ebből a szempontból való fejlesztésre nem alkalmasak.* Itt is hivatkoznom kell a statisztikai

kimutatásainkra, amelyek fejlődő vonalát mutatják annak a forgalomnak, amely az eszme nyomán például az Alföld legkülönbözőbb vidékeiről a dombosabb és erdős vidékeinken fekvő községekbe irányult. Amennyiben ezt a vidékről-vidékre irányuló forgalmat *még fokozottabb mértékben sikerülne kiépíteni, úgy érzem a szövetség különösen értékes feladatot hajtana végre, mert egyfelől újszerű utasforgalom megindítását jelentené, másodsor a vidékről vidékre irányuló úgyszemint, mint anyagi javaknak olyan cseréjét eredményezné, amely ezideig semmiképpen sem volt meg.*

Az érdeklődők nyaralóhelyük kiválasztásánál személyes tájékoztatást nyertek, majd amikor az érdeklődő nyaralóhelyét már kiválasztotta, egy külön e célra készített levélszerű nyomtatványt kapott, amelyben közölte óhaját elhelyezkedése tekintetében a szövetség illetékes községi szervével, amely azután válaszában közölte, hogy hol, kinél nyerhet az érdeklődő elhelyezést. Ilymódon tehát a nyaraló közvetlen kapcsolatba került a községben működő OMVESZ szervezettel és az óhajaira megadott válasz kötlevelet képezett és ezáltal el volt kerülhető az, hogy a nyaralót csalódás érje vagy áremelésnek legyen kitéve.

A szövetség a központi irodában megfordult érdeklődőkről nyilvántartást vezetett és ezáltal egy hatalmas névsor birtokába jutott és módjában volt a nyaralók nagy hányadát kérdőívekkel felkeresni.

Minél jobban nőtt az érdeklődők és tényleg nyaralók száma, a szerint igyekezett a szövetség is szervezetét és szervezkedését tökéletesíteni. Egyre több község csatlakozott a mozgalomhoz és kérte a nyaralóközségek közé való felvételét. Ez a fejlődés magával hozta, hogy a szövetség vidéki szerveit reorganizálja. A már működő osztályigazgatóságok mellett megalakította minden egyes vármegyében a vármegyei vendégforgalmi bizottságot, amely a főispán elnöke és az alispán társelnöke mellett a nyaralásra beszervezett községek helyi képviselőinek: a községfejlesztő bizottságoknak elnökeiből áll és mint irányító szerv a vármegye vendégforgalmát szabályozza.

Egyre nőtt a vidéki városokban a nyaraló érdeklődők száma. Ez arra készítette a szövetséget, hogy minden nagyobb vidéki városban képviselőt állítson fel, amelynek élén a polgármester által kijelöltek állanak.

Szüksége mutatkozott annak is, hogy a kiadott nyári lakások megfelelő ellenőrzés alá kerüljenek mind ár, mind minőség és egészségügyi szempontból. Ennek érdekében a szövetség a beszervezett községekben kiadott lakásokat zománctáblákkal látta el,

amelyek feltüntették az illetőnek fizetővendéglátói minőségét. Mindazok a lakások, melyek ilyen táblát kaptak, a községi orvos és a községfejlesztő bizottság által felülvizsgáltattak, kiadhatónak minősítették. A tábla rendszer nagy hasznára vált a hazai nyaralásnak, mert nemcsak, hogy fokozott ellenőrzést lehetett gyakorolni, hanem azáltal, hogy a meg nem felelőktől a táblát a községfejlesztő bizottságok bevonták, rend és fegyelem volt teremthető. Kívánatos volna, ha az adott példa alapján a községek a jövőben e megkülönböztető táblarendszert maguk erejéből bevezetnék.

Sikerült elosztatni a falusi lakosság idegenkedését is lakásaiknak bérbeadásától. Ugyanis nagyon sok gazda azon a véleményen volt, hogy amennyiben lakását a nyaralók részére bérbeadja, úgy adóját fel fogják emelni. A pénzügyminiszter úrral folytatott személyes tárgyalásaim eredményezték azt a nagy horderejű intézkedést, hogy azon fizetővendéglátók, akik a nyaralók részére lakást és ellátást adnak és annak ára a napi 3.50 pengőt nem haladja meg, az ebből befolyó jövedelmük meg nem adóztatható. Ez az intézkedés nemcsak a lakáskiadási kedvet mozdította elő, hanem árnivelláló hatást gyakorolt. A nyaralásra berendezett községek forgalmának emelése céljából sikerült elérni, hogy a kereskedelem- és közlekedési miniszter úr a MÁV igazgatóságával karöltve – átérezve a mozgalomban rejlő nemzeti értéket – egy úgynevezett nyaralási visszautazási kedvezményt engedélyezett e községekben nyaralók részére, amely szerint azok, akik a beszervezett községekben legalább 10 napig nyaralnak, visszautazásukkor 50%-os kedvezményt nyertek, a szövetség által e célra kiadott igazolványokkal. Ez a kedvezmény ugrásszerűen növelte a községek vendégforgalmát és nagyrészen hozzájárult az itthon nyaralók táborának növekedéséhez.

Ezekután rátérek a mozgalom eddigi eredményeinek ismertetésére. A szövetség 1934. év óta rendszeresen statisztikailag is feldolgozza azokat az eredményeket, amelyeket a mozgalom évről évre elér. Hogy ezt a mozgalmat eredményessé tudtuk tenni, ahhoz nem kismértékben járult hozzá az, hogy nem elégedtünk meg a nyaralók egyszerű tájékoztatásával, hanem a nyaralási évadok befejezése után külön e célra nyomtatott kérdőívekkel kerestük fel őket, amelyben megkértük, hogy közölje velünk azokat a hiányosságokat, kifogásokat, amelyeket nyaralása alatt észlelt. Roppant értékes adatok birtokába került e magánvélemények alapján a szövetség és így módjában volt rámutatni a községeknek összes hibáikra. Ugyanakkor a szövetség felszólította a nyaralásra alkalmas községek előjáróságait, hogy nekik szintén leküldött kérdőíveket válaszolják meg. Ezáltal elértük azt, hogy a község igénybevételéről, nyaralási berendezkedéséről évről évre pontos adatokat kapjunk. E kérdőívek anyaga alapján állítottuk azután össze nyaralási statisztikánkat és ez az adathalmaz tette lehetővé, hogy az érdekelt minisztériumoknak benyújtott évi jelentéseinket javaslatokkal egészítsük ki.

Statisztikai adataink azt bizonyítják, hogy 1934-ben a nyaralásra beszervezett községekben 9.360 nyaraló fordult meg és ez a létszám 1935-ben 12.624, 1936-ban 24.780, 1937-ben pedig 37.280 nyaralóra emelkedett. Ha már most csak azt az összeget vesszük, amelyet a nyaralók a napi lakás és ellátási költségként a községben hagytak és azt átlagosan napi 3.50 pengőben számítjuk, úgy 1934-ben 450.000, 1935-ben 853.000, 1936-ban 1.665.000, 1937-ben 3.120.000 pengőre tehető az az összeg, amely ily módon a magyar falu gazdasági vérkeringésébe került. Ha tehát a szövetség eddigi négyesztendős működésének összeredményeit vizsgáljuk, úgy megállapítható, hogy a négy év alatt a beszervezett községekben 84.000 nyaraló fordult meg, ami több mint 6.000.000 pengőt vitt a vidék vérkeringésébe.

Ezt az eredményt boldogan regisztrálom, mert bár a mozgalom megindulásakor elgondolásainkat a legszélesebb rétegekben rokonszenvvel és megértéssel fogadták, mégis számos kétkedővel találkoztunk, akik ennek a rendszernek és szellemének a magyar vidéken való meghonosítását túlzott reménynek minősítették. Hála Istennek, ez a nem rosszindulatból, csupán bizonyos szempontokból tárgyilagosságnak látszó érvekből fakadó szkeptika tévesnek bizonyult és a statisztikai adatok világosan bizonyítják, hogy a gondolat értékes termőtalajra talált és a szerény körülmények között elhintett nemes mag bő termést eredményezett.

Mindezek az eredmények mutatják, hogy a hazai nyaralás fejlődésében még óriási lehetőségek vannak, amelyek kiaknázatlanul hevernek és amelyek a legkülönbözőbb vonatkozásokban nemzeti életünk fejlődésére értékes kihatással lehetnek. Ezek parlagon hagyása nézetem szerint bűn lenne. Természetesen az eredmények fokozásához nem elegendő a szövetség törhetetlen akarattal és kitartással folytatott munkája, hanem szükséges ahhoz az egész magyar társadalom jövőbeni támogatása is. A dolgozó társadalom minden rétegének át kell éreznie a magasabbrendű hazafias célt, amely a mozgalomban rejlik. Itt különösképen számítunk a tisztviselőosztály támogatására, mert hiszen elsősorban az ő érdekeiket kívántuk azáltal szolgálni, hogy olcsó nyaralás biztosításával lehetővé tettük a szerényebb körülmények között élők részére is a pihenést és üdülést.

Támogatni kell bennünket a közönségnek azirányban, hogy amikor mi elvégeztük azt, hogy a gazdák immár ellátják eszméink fontosságát, a gazdákkal szemben elnézőek, nem kívánnak tőlük luxust, de viszont követelők a tisztaság, egészséges légkör és számos oly kultúrhyigiéniái vonatkozásban, ami nem pénz, hanem kultúra kérdése.

A szövetség továbbra is szerény keretei között, lankadatlan szorgalommal meg fog tenni minden tőle telhetőt a mozgalom továbbfejlesztésére és ha ehhez meg tudjuk nyerni a közönség osztatlan támogatását, bizton remélem, hogy az eddigi munkásságunkkal elért, szociális vonatkozásban is jelentős eredményeket hatványozottan fokozni tudjuk.